

تاریخ از پائین، تاریخ زندگی روزمره و تاریخ خرد

نویسنده: اندرو. آی. پورت، ترجمه سیده فاطمه یاحسینی

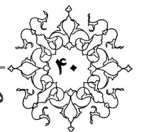
چکیده:

«تاریخ مردم» در واقع همان زندگی توده‌هاست. این تاریخ جدال‌ها، مشکلات روزمره، باورها، ارزش‌ها و افکار مردم را روایت می‌کند. این رویکرد ملهم از مکتب آنال و انسان‌شناسی فرهنگی است، اما این افراد با تاریخ سنتی اجتماعی که بر پایه ساختارهای اجتماعی و روندهای توالی تأکید دارند، مخالف هستند. طرفداران این موضوع بر اهمیت عاملیت فردی تأکید کرده و در عین حال تلاش می‌کنند تا پیچیدگی‌های زندگی، سیالی هویت و ماهیت ذهنی معنا را به نمایش بگذارند. از انواع مهم تاریخ مردم، می‌توان به «تاریخ از پائین»، «تاریخ زندگی روزمره» و «تاریخ خرد» اشاره کرد. تمامی موارد فوق مقیاس‌های تاریخ را کوچک کرده و بر روی تک‌تک افراد، جوامع و اتفاقات قابل‌اعتنا تمرکز کرده است.

کلیدواژه‌ها:

تاریخ از پائین، تاریخ خرد، تاریخ روزمره، مردم عادی، تاریخ مردم.

دوفصلنامه تاریخ شفاهی، سال ۴، شماره ۲، پیاپی ۸، پائیز و زمستان ۱۳۹۷، ص ۴۰-۵۸

تاریخ از پائین، تاریخ زندگی روزمره و تاریخ خُرد^۱

نویسنده: اندرو. آی. پورت، ترجمه سیده فاطمه یاحسینی^۲

مقدمه (مترجم):

درباره مکاتب تاریخ چون «تاریخ از پائین»، «تاریخ زندگی روزمره»^۳ و «تاریخ خُرد»^۴ مقاله و مطالب اصیل و خوب به زبان فارسی بسیار اندک، بلکه نادر است. در حالی که در مغرب زمین، این مکاتب تاریخی ده‌ها سال است که عملاً از مُد افتاده، ما ایرانیان هنوز چارچوب کلی و تئوریک این مکاتب را به درستی درک نکرده و در این زمینه‌های خاص تاریخی، مطالعات و تحقیقات اندکی انجام داده‌ایم.

مقاله اندرو. آی. پورت با عنوان «تاریخ از پائین، تاریخ زندگی روزمره و تاریخ خُرد» از جمله مقالات تحلیلی است که خواندن و درک کامل آن به پیش‌زمینه‌های دانشی فراوانی نیاز دارد. این نویسنده غربی، بسیاری از جریان‌های فکری، مکاتب تاریخ‌نگاری، کتاب‌ها و شخصیت‌ها را مسلم فرض کرده و بدون آنکه توضیح چندانی درباره آنان بدهد، فقط به آن‌ها اشاره و استناد کرده یا نامی از آنان برده است. این امر درک و فهم مطلب را برای خوانندگان فارسی‌زبان - که البته مقاله برای آنان نوشته نشده است - ثقیل و سخت کرده است.

با این وجود، مقاله آقای پورت، حاوی مطالب تئوریک، روش‌شناختی و محتوایی چندی است که برای ما فارسی‌زبانان جالب و حتی مغتنم است. مترجم اگر می‌خواست همه جریان‌های فکری، اشخاص، مکاتب و کتاب‌های مورد اشاره نویسنده را در پاورقی توضیح دهد، حجم کار دو تا سه برابر متن اصلی می‌شد! از این روی فرض را بر این گرفته که مخاطب مقاله، دانشجویان فوق‌لیسانس تاریخ و علوم اجتماعی هستند؛ کسانی که کم‌وبیش با چنین مطالب و مفاهیمی آشنایی نسبی دارند.

واقعیت این است که نثر پورت چندان راحت و آسان‌یاب نیست. تمام تلاشم را انجام داده‌ام تا متنی ساده و نسبتاً روان در ترجمه به‌دست دهم، اما اعتراف می‌کنم ممکن است در مواردی، در

1. Port, Andrew. I. (2015). History from Below, the History of Everyday Life, and Microhistory. In *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences*: 108-113.
۲. کارشناس ارشد مدیریت صنعتی، مترجم و پژوهشگر؛ fatemeh.ya@yahoo.com
3. Alltagsgeschichte.
4. microhistory.

این کار چندان موفق نبوده باشم. برای بهتر و روان شدن ترجمه فارسی، گاه مطالبی از خودم به متن افزوده‌ام که با علامت [ ] مشخص شده است.

مقدمه (نویسنده):

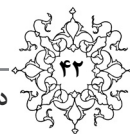
«تاریخ مردم»^۱ در واقع همان زندگی توده‌هاست. این تاریخ جدال‌ها، مشکلات روزمره، باورها، ارزش‌ها و افکار مردم را روایت می‌کند. این رویکرد ملهم از مکتب آنال و انسان‌شناسی فرهنگی است، اما این افراد با تاریخ سنتی اجتماعی که بر پایه ساختارهای اجتماعی و روندهای توالی تأکید دارند، مخالف هستند. طرفداران این موضوع بر اهمیت عاملیت فردی^۲ تأکید کرده و در عین حال تلاش می‌کنند تا پیچیدگی‌های زندگی، سیالی هویت^۳ و ماهیت ذهنی معنا را به نمایش بگذارند. از انواع مهم تاریخ مردم، می‌توان به تاریخ از پائین، تاریخ زندگی روزمره و تاریخ خرد اشاره کرد. تمامی این موارد، مقیاس‌های تاریخ را کوچک کرده و بر روی تک‌تک افراد، جوامع و اتفاقات قابل‌اعتنا تمرکز کرده است.

ریشه، ویژگی‌ها و هدف تاریخ مردم

تاریخ مردم کاملاً از روش اصلی تاریخ‌نگاران سنتی، که به مدت طولانی فقط روی سیاست‌ها و دیپلماسی سطح بالا، ثروت و زندگی دولتمردان عالی‌رتبه تمرکز داشتند، جداست. تمرکززدایی از این موضوع تقریباً در بین دو جنگ جهانی اول و دوم شکل گرفت. اعضای فرانسوی مکتب آنال برای درک پویایی اجتماعی و روش‌های تغییر جوامع، از مطالعات بین‌رشته‌ای و رویکرد ماتریالیسم، با الهام از علوم اجتماعی سود می‌بردند. آن‌ها در همین زمان توجه‌شان را از اتفاقات اصلی و افراد قدرتمند به جدال نیروهای فرودست، افکار و توده‌ها معطوف کردند.

چنین مفاهیمی الهام‌بخش گروه‌های تاریخ‌نگار مارکسیست فعال در بریتانیا، بعد از جنگ جهانی دوم و سپس برخی از تاریخ‌نگاران ایالات متحده شد. تمرکز آنان بر زندگی و جدال‌های «مردم عادی»^۴ بود. آن‌ها همان‌طور که روی روابط اجتماعی مردم فرودست، اشکال معروف اعتراض و فعالیت‌های روزانه، از قبیل تفریحات و کار تمرکز داشتند، به بررسی رویکردها، باورها، تلاش‌ها و رفتارها نیز پرداختند. مجموعه این تلاش‌ها در سال ۱۹۶۰م. به‌عنوان «تاریخ از پائین» شناخته شد. ماجرا به اینجا ختم نشد، فراتر رفته و موضوعات بسیاری از نظر تحقیقات تاریخی، ارزش مطالعه پیدا کردند. در همین راستا بود که نوع جدیدی از تاریخ مردم به نام «مطالعات زندگی روزمره» در آلمان و «تاریخ خرد» در ایتالیا و فرانسه در دهه‌های ۱۹۷۰ و ۱۹۸۰م. شکل گرفت. به‌رغم تفاوت در روش‌شناسی و رجوع به منابع، این دو موضوع در بسیاری از موارد شباهت‌های بسیاری به یکدیگر دارند.

1. People's history.
2. individual agency.
- عاملیت فردی به معنای توان و ظرفیت یک فرد برای انجام دادن کارها به‌صورت مستقل و تصمیم‌گیری به‌صورت آزادانه است. در اینجا منظور میزان تأثیرگذاری فرد بر تحولات تاریخی و اجتماعی است (Code, 2019).
3. fluidity of identity.
4. Normal people.

در وهله اول، طرفداران هر دو گرایش بر روی کیفیت و چگونگی زندگی روزمره و تجربیات مردم عادی از قبیل فعالیت‌ها، تمرین‌ها، عادت‌ها، ارزش‌ها، باورها، افکار و احساسات افراد ستمدیده، محرومان، مستمندان و افراد حاشیه‌ای تمرکز دارند. نام این افراد هیچ‌وقت در تاریخ ثبت نشده است و همیشه گمنام مانده بودند. نام این توده‌های محنت‌کشیده در روزمرگی‌های پیایی گم شده است (Lüdtke, 1995, p. 4).

به همین علت آن‌ها مقیاس‌های تحقیقات تاریخی خود را بسیار کوچک قرار داده و به مطالعه فرد به فرد، جوامع کوچک و اتفاقاتی به ظاهر بی‌اهمیت، با تمرکز و تحلیل موشکافانه و دقیق موضوعات براساس اسناد و مدارک موجود، پرداختند. آنان مانند کارآگاهی که مجذوب کارش شده است، در منابعی از قبیل زندگی روزانه خانواده‌ها، موقعیت و مناسبات زن و مرد، فعالیت‌ها، تفریح‌ها و فرهنگ‌های مشخص، کاوش کرده و تلاش دارند تا با توجه به سرنخ‌ها، نشانه‌ها و علامت‌های مختلف، معنی آن‌ها را دریابند.

این افراد بر این باورند که مشاهدات موشکافانه می‌تواند مسائل ناشناخته را مشخص کرده و آن‌ها را توضیح دهد، بسان پدیده‌ای به ظاهر ساده، که در انبوه موضوعات مرسوم غرق شده است، اما وقتی از بالا به این پدیده پیچ‌درپیچ نگریسته می‌شود، معنادار می‌گردد (Levi, 1991, p. 97). تمرکز بر روی روایت‌های شنیدنی مردم در سایه، در واقع ابزاری برای شناخت موضوعات بزرگ‌تر است (Lepore, 2001, p. 144).

نگاه دقیق به جزئیات صرف تلاشی «نوآورانه برای تحقق رویای دیرینه تاریخ همه‌جانبه» (کلی) است، اما این بار نه از بالا، بلکه از پائین به بالا (Steege et al, 2008, p. 375; Revel, 1995, p. 497). این دسته از تاریخ‌نگاران معمولاً به یکی از دو دسته اپیزودیک^۲ یا سیستماتیک^۳ تعلق می‌گیرند (Gregory, 1999, p. 102). دسته اول به رویکرد روایت‌گرایانه با تکیه خاصی بر «توصیفات انبوه»^۴ اعتقاد دارند. در واقع تمرکز آن‌ها بر یک ماجرا یا اپیزود مشخص و خاص - که معمولاً شامل یک فرد یا گروه محدودی از افراد می‌شود - است.

به‌عنوان مثال برای این رویکرد، می‌توان به تحقیقات آسیابان مُرتد ایتالیایی قرن شانزدهم توسط مقامات تفتیش عقاید کلیسا (Ginzburg, 1980)، صحنه قتل تعدادی از گربه‌ها توسط شاگردان خشمگین چاپخانه در پاریس در دهه ۱۹۳۰م. که به دقت توضیح داده شده است (Darnton, 1984) یا موردی مربوط به شورش ضدیهودیان، که به دلیل ماجرای تهمت خون^۵ در یکی از شهرهای کوچک پروس تحریک شده بودند و در اوایل قرن بیستم میلادی رخ داد؛ اشاره کرد (Smith, 2002).

رویکرد دوم به بررسی دقیق پیچیدگی‌های روابط خانوادگی و روابط اجتماعی بیرون از خانواده

1. Total history.

2. Episodic.

3. Systematic.

4. Thick description.

۵. تهمت خون، تهمتی است که به یهودیان

زده می‌شود و معتقدند این افراد، بچه‌های

مسیحی را می‌دزدیدند و از خون آن‌ها

در مراسم مذهبی خود استفاده می‌کردند

(Britannica, 2011).

در یک جامعه کوچک می‌پردازد. بارزترین نمونه‌ها در این زمینه عبارت‌اند از: مطالعات حیوانی لوی^۱، درباب کُنش و واکنش‌های اجتماعی در روستایی در پیمونت^۲ در دهه ۱۶۹۰م و داستانی روایت‌نشده از مکانی معمولی از زبان نویسنده (Levi, 1988) و مطالعات مفصل دیوید سایبان^۳، درباره مالکیت، تولیدات و روابط خویشاوندی در روستایی در جنوب آلمان به نام نکارهاوزن^۴ در فاصله سال‌های ۱۷۰۰ تا ۱۸۷۰م (Sabean, 1998).

هدف و ارزش چنین مطالعاتی از چند جنبه قابل‌بررسی است:

در وهله اول، این مورخان بسیار تلاش می‌کنند تا نشان دهند که مردم عادی هم عاملیت داشته و فقط توده‌ای [منفعل] از قربانیان بی‌هدف و حاصل‌فاعلی بی‌اختیار [در جامعه و تاریخ] نیستند. در واقع نه تنها دسته‌های منفعل در تاریخ نبودند، بلکه عاملان [اصلی] زندگی خود هم بوده‌اند. به همین دلیل توجه زیادی به «توانایی مردم عادی برای مبارزه با انواع سلطه‌گری و کنترل به وسیله چانه‌زنی افراد، تغییرات، انتخابات و تصمیمات در مواجهه با وضع فراگیر موجود شده است. با این حال این دیدگاه احتمالات زیادی را برای تفسیر شخصی و آزاد در نظر می‌گیرد» (Levi, 1991, p. 94). همچنین تمرکز روی افراد گمنام و مسئله مقاومت، (Bucur et al, 2009, p. 206) از این نظر که می‌تواند به خوبی پیچیدگی‌ها و چندوجهی بودن تجربه زیستی مردم، مخصوصاً در زمینه ابعاد ذهنی با توجه به موقعیت‌های واقعی زندگی را نشان دهد، دارای اهمیت است. چنین مطالعات موشکافانه‌ای ترکیبی از «نگاه گرم و صمیمی روایتگر» و «منطق سرد و مشاهدات بی‌طرف دانشمندان» است (Ginzburg, 1993, p. 16).

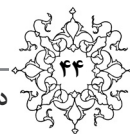
«تجربه جمعی»^۵ و «معناسازی»^۶ به وسیله افراد، همان‌طور که قدرت رابطه‌های روزمره را به‌چالش کشیده یا بازتولید می‌کند، گفتمان حاکم بر یک جامعه خاص و تناقضات و ابهامات در ادراکات و رفتارهای افراد را هم به‌چالش می‌کشد

(Eley, 1989, p. 315, 322–323; Bucur et al, 2009, p. 195–196).

نقش عاملیت و کُنش در مقابل ساختار، توالی و غایت‌شناسی

میراث معنوی مکتب آنال در همه اشکال تاریخ مردم موجود است، اما در عین حال یک واکنش آگاهانه نیز در مقابل این مکتب به‌وجود آمده است، همان‌طور که در نوعی از مطالعات بین‌رشته‌ای تاریخ علوم اجتماعی الهام‌گرفته در فرانسه، ایالات متحده و آلمان در دهه ۱۹۵۰ و ۱۹۶۰م. بود. مورخان پیشرو از قبیل فرناند برودل^۷ در فرانسه و بعد از او هانس اولریش وهلر^۸ در آلمان پیرو مطالعات نوع دوم بودند. آن‌ها تأکید زیادی بر روی نظریه‌ها و روش‌های جامعه‌شناختی، با تمرکز بر روی سری‌های تجمعی و عددی دارند، تا به وسیله آن‌ها بتوانند قواعد قابل اندازه‌گیری و بلندمدت را در مقیاسی وسیع در مورد رفتار انسان‌ها، مشخص کرده و سپس آن را به‌عنوان قوانین تاریخی

1. Giovanni Levi's (مورخ ایتالیایی).
2. Piedmont (ناحیه‌ای در شمال غربی ایتالیا).
3. David Sabean.
4. Neckarhausen.
5. Social production.
6. Construction of meaning.
7. Fernand Braudel.
8. Hans-Ulrich Wehler.

تعمیم دهند. برای مثال می‌توان به تاریخ تولدها، ازدواج‌ها، مرگ‌ها، قیمت‌ها و میزان اشتغال اشاره کرد (Revel, 1995; Eley, 2005).

برخی از افراد این رویکرد کمی را قبول نداشتند و از چند جهت این کار را مورد انتقاد قرار دادند. در وهله نخست آنان به روشی که به‌ظاهر «همه افراد را ناچیز و در پرتو وسیعی از جبر و ساختارهای بی‌فاعل فرض کرده بود، اعتراض داشتند» (Muir, 1991, p. xxi)، چراکه در این صورت، عاملیت مردم عادی به درستی نمایش داده نمی‌شود. در عوض به‌جای فرض کردن به اصطلاح توده‌های مردم به‌عنوان ناتوانان تاریخ، روش «تاریخ از پائین» تلاش می‌کند تا نشان دهد که این افراد چگونه در شکل‌گیری ساختارها و نیروهای فرافردی به‌طور گسترده نقش دارند. آن‌ها پیوستگی و تغییرات تاریخی را دیده‌اند و به بیانی دیگر، گروه‌ها و افراد، با فعال‌بودنشان به‌طور هم‌زمان، هم‌سازنده و هم‌محصول تاریخ بوده‌اند (Lüdtke, 1995, p. 6-8).

به بیان دیگر، روشی که آنان روابط بین «عاملیت» و «قفس آهنی ساختار» را مسئله‌سازی می‌کنند، به‌نوعی یادآور مطالعات «تاریخ‌شناسان فرهنگی جدید»^۲ در مورد ادعاهای مارکسیست‌ها درباره اهمیت و به‌چالش کشیدن مسائل مادی و اجتماعی در روابط پیچیده زیربنا^۳ و روبنا^۴ است (Hunt, 1989). با این حال تاریخ‌نگاران زندگی روزمره و مورخان تاریخ خرد، منتقدان پُست‌مدرنیسم بوده‌اند و مورخان فرهنگی جدید، همان‌طوری که این موضوع را به‌شدت پذیرفته بودند، در مورد ساختارگرایی نیز همین نظر را داشتند. در حالی که به‌نظر می‌رسد مورد آخری سعی در کم‌رنگ کردن نقش افراد دارد، مورد اولی در تلاش است تا موضوع را کاملاً نادیده بگیرد (Steege et al, 2008, p.377) و تمام ادعاها در مورد نقش عاملیت انسان را زیر سؤال ببرد.

همچنین پیروان گونه‌های مختلف تاریخ مردم، روشی که تاریخ علوم اجتماعی، زندگی اجتماعی در جوامع مختلف را به‌شکل همگون، یکنواخت و به‌صورت یک جامعه واحد به‌تصویر می‌کشد را زیر سؤال می‌برند. در عوض آنان به تنوع زیاد و پیچیدگی‌های روابط اجتماعی، تجربیات، رفتار و هویت‌های مردم عادی، اشاره کرده‌اند و معتقدند که تمرکز بر روندهای تجمعی و فرایندها، در مقیاس وسیع مانند دسته‌بندی‌ها و گروه‌های جامع (مانند کارگران)، به‌دلیل ماهیت‌شان دشوار است. علاوه بر این مورد، آن‌ها به نقطه ضعف دیگری در تاریخ علوم اجتماعی در مورد قابلیت‌اتکا نیز اشاره می‌کنند. به‌عنوان مثال، اسنادی که توسط قدرتمندان تهیه می‌شود، شامل مفاهیمی است که می‌توان آن‌ها را دوباره دنبال کرد، اما درباره مدارک و فعالیت‌های مستند، یا نوشته‌هایی که واحد بوده و فرانسوا فورت^۵ از آن به‌عنوان یک "hapax legomenon"^۶ یاد کرده است، چطور؟ چراکه در این موارد نمی‌توان به کمیت آن‌ها تکیه کرد (Ginzburg, 1993, p. 21). آنان باور دارند که رخدادهای شاذ و فعالیت‌های منحصربه‌فرد، همانند نمونه‌ها یا اتفاقات هنجارشکن است که ساختارهای اجتماعی پنهان، رفتارها و عادت‌ها را مشخص می‌کنند؛ در غیر این صورت این مسائل ناشناخته می‌مانند.

1. Iron cage of structure.

2. New cultural historians.

3. Base.

4. Superstructure.

5. François Furet.

۶. اصطلاحی یونانی، به‌معنای واژه یا عبارتی است که تنها یک بار در متنی کهن یا نسخه‌ای دست‌نویس و مانند آن به‌کار رفته باشد.

علاوه بر انتقادهای وارده از کاستی‌های روش‌شناسی کمی، تاریخ علوم اجتماعی و رویکرد کل‌نگرانه آن، این روش به شدت قطعی و مکانیکی نیز است. همچنین طرفداران تاریخ مردم به شدت به نحوه پذیرش کلان‌روایت‌های پیشرفت^۱ و فراتر از آن، با موضوعات مربوط به تئوری مدرنیسم و اعتقاد به یک مدل واحد و خطی پیشرفت برای تمامی جوامع، اعتراض دارند. استاندارد طلایی توسعه، به دلیل ثروت غرب و موفقیت جامعه مصرفی مدرن بوده است (Brewer, 2010, p. 93-94). آن‌ها توجه خود را به سمت بازنده‌های تاریخ و قربانیان پیشرفت که مدرنیته را با تمام وجودشان تجربه کرده‌اند و همچنین چندپارگی‌ها، تناقض‌ها و تعدد در دیدگاه‌ها، معطوف داشته‌اند.

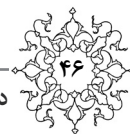
مورخان تاریخ خرد و تاریخ‌نگاران روزمره، استراتژی‌های اجتماعی و تجربه‌های خاص را که با روندهای کلی در تضادند و نمی‌توانند در زمره وقایع اصلی بنا به تعریف افراد آگاه از لحاظ شناخت تحولات تاریخی قرار بگیرند را نیز مدنظر قرار داده‌اند. توجه به تاریخ خرد به آنان اجازه می‌دهد تا اهمیت احتمالات و مسائل ناگفته را برجسته سازند. علاوه بر این موضوع، اهمیت پرداختن به این مسئله از این جهت مهم است که اتفاقات به ظاهر بی‌اهمیت و بی‌نام و نشان، معنا می‌گیرند و می‌توانند ناسازگاری‌های پنهان درون یک سیستم اجتماعی یکپارچه را مشخص کنند (Levi, 1991, p. 107; Lüdtkke, 1995, p. ix, 7).

حساسیت‌های سیاسی و تأثیر روشنفکران

موارد یادشده، سیاست‌های تاریخ روزمره و تاریخ خرد را مورد بحث قرار داد. در حالی که شاغلین به این امر انتقاد زیادی به تاریخ ساختاری مارکسیست‌ها دارند، از سویی دیگر با انتقاد مارکسیست‌ها در باب مفاهیم لیبرال، از مدرنیته گرفته تا آثار مخرب کاپیتالیسم، صنعتی‌سازی و بروکراسی بر ستمدیدگان، موافق هستند (Gregory, 1999, p. 101). با توجه به پیشینه چپ، حساسیت سیاسی آن‌ها در دهه دسوار ۱۹۷۰م. دوباره شکل گرفت. در دوره سکون سیاسی و رکود اقتصادی، که نه تنها پایان دوره شکوه سی‌ساله در غرب، بلکه پیرو جنبش‌های اواخر دهه ۱۹۶۰م. بود، وعده و وعیدهای علوم مارکسیسم درباره ماهیت پیشرفت و قدرت رهایی‌بخشی پرولتاریای صنعتی را هم زیر سؤال برد (Bell, 2002).

در چنین فضایی بود که یک جریان نو کم‌رمق درباره پیشرفت و مدرنیته شکل گرفت؛ جریانی که ملهم از نوستالوژی جهان پیشاصنعتی بود. در واقع، این گذشته‌نگری، نوعی مخالفت رمانتیک نسبت به سرمایه‌داری و مدرنیته متأخر بود. این دو جریان به پیشگامان تاریخ خرد یاری داد تا در ابتدای دوره مدرن به افکار و جوامع توجه ویژه کنند (Ginzburg, 1993, p. 20).

1. Grand narratives of progress.

همراه‌شدن نقد قوم‌گرایی غربی^۱ به‌همراه رد غایت‌شناسی مدرنیست^۲، نشان‌دهنده تأثیر قوی انسان‌شناسی فرهنگی بر موضوع تاریخ روزمره است. در واقع شاغلین به این امر، خودآگاهانه چندین‌گونه از روش‌ها و نگرش‌های قوم‌نگاری، مثل نظریه‌های فرانتس بواس^۳ و کلود لووی استروس^۴ درباره نسبی‌گرایی فرهنگی، همانند مفاهیمی چون توصیف انبوه از کلیفورد گیرتز^۵ که بر اهمیت زمینه اجتماعی، نشانه‌ها و علامت‌ها در فهم، معنای فرهنگی رفتار و عادات انسان متمرکز بود را پذیرفتند. آن‌ها همانند انسان‌شناسان بسیار تلاش می‌کنند تا به واسطه اسناد مکتوب و دیگر منابع، خود را بین زندگی روزانه افرادی که آن‌ها را مطالعه می‌کنند، قرار داده و با این دید، رفتارهای تکراری و معمولی آنان را مشخص کنند. به باور آن‌ها این روش می‌تواند انواع مشخصی از فرهنگ اصلی و غالب را نمایان سازد. سپس آن‌ها نوشته‌ها، صحبت‌ها، رفتارها و سلوک‌ها را رمزگشایی می‌کنند یا مثل هر متن دیگری می‌خوانند (Highmore, 2002b; Rosenhaft, 1987).

همان‌طوری که طرفداران تاریخ خرد و تاریخ زندگی روزمره خودشان را معرفی کرده‌اند، تعداد دیگری از پان‌اروپایی‌ها هستند که کارهایشان از ادبیات لئون تولستوی در کتاب جنگ و صلح تا نویسنده‌های مدرنیستی چون مارسل پروست^۶ و ایتالو کالوینو^۷ و ایده‌های زیگفرد کراکاتر درباره سینما و ماهیت به ظاهر متناوب رئالیست به نئورئالیست^۸ فیلم‌های ایتالیایی، تأثیر گرفته است. از تأثیرگذاران شاخص دیگر می‌توان به تئوری‌های جامعه‌شناس اروینگ گافمن^۹ درباره ابعاد کنش تعاملات روزمره، کار ارزشمند هنری لوفور^{۱۰} در باب زندگی روزمره در دنیای مدرن، همانند میشل دو سرتو^{۱۱} که در باب اندیشه‌های کردار اجتماعی و احیای مجدد موارد فرهنگی در مقاومت به آهنگ و تقاضاهای مدرنیته مصرفی است، اشاره کرد. کارهای میشل فوکو درباره تنبیه، جنون و ماهیت سرکوب‌گر نهادهای مدرن همانند توجه زیگموند فروید به زبان و روشی که خطاها و لغزش‌های کوچک و دیگر جزئیات بی‌اهمیت، می‌توانند به چگونگی درک ریشه پنهان این جزئیات کمک کنند (Levi, 1991; Brewer, 2010; Muir, 1991; Highmore, 2002).

بی‌تردید مؤثرترین مورخ در زمینه [تاریخ از پائین] ادوارد پالمیر تامپسون^{۱۲} است. وی پیشکسوت مورخان مارکسیست انتقادی بود که به جریان چپ نو بریتانیایی مرتبط بودند. کتاب مهم وی به نام تکوین طبقه کارگر/انگلیس، شروعی مؤثر برای تاریخ از پائین در دهه ۱۹۶۰م. بود. تأکید وی بر آگاهی، فرهنگ، فعالیت‌ها و وضعیت روزانه افراد در سایه است، که وی امیدوار بود بتواند آنان را از خفت فراوانی که نسل‌های بعد به آن‌ها نسبت می‌دهند^{۱۳} (پالمیر، ۱۳۹۶)، حفظ کند. به همین اندازه نظریات تامپسون درباره عقلانیت جمعی و نقش محوری تجربه در شکل‌گیری هویت نیز حائز اهمیت است (Thompson, 1963, 1971; Eley, 1989, p. 313).

تاریخ از پائین متعاقباً در انگلستان و ایالات متحده نیز شکوفا شد، اما در ایتالیا و آلمان بود که گونه‌های جدید رادیکال [از این نوع تاریخ‌نگاری] شکل گرفت. طرفداران اصلی در ایتالیا، که در

1. Western ethnocentrism.
2. Modernist teleology.
3. Franz Boas.
4. Claude Lévi-Strauss's.
5. Clifford Geertz.
6. Marcel Proust.
7. Italo Calvino.
8. Neorealist.
9. Erving Goffman.
10. Henri Lefebvre.
11. Michel de Certeau.
12. E.P. Thompson.
13. Enormous condescension of posterity.

کل یک سنت قوی تاریخ اجتماعی نداشتند، در شمال کشور فعال بودند. کارلو گینزبرگ^۱، جیوانا لیوی^۲ و دیگر تاریخ‌نگاران خرد ایتالیایی در مجله بولونیایی^۳ به نام "Quaderni storici"^۴ در اواخر دهه ۱۹۷۰م. در ژانری تازه گرد هم آمدند. هم‌زمان با لوتز نیتمر^۵، تاریخ‌نگاران گوتنبرگ، مانند الف لوتکه^۶ و هانس مدیک^۷ در شمال آلپ در آلمان، فعالیت‌های خود در زمینه تاریخ زندگی روزمره را آغاز کردند. همان‌جا بود که بسیاری از کارهای بدیع خود را همانند همکارانشان در مجله *انسان‌شناسی تاریخی*^۸ منتشر کردند. اگر چه آنان دغدغه‌های قابل‌مقایسه و تأثیر مشابهی دارند، اما تاریخ زندگی روزمره و تاریخ خرد، مفهوم دقیقاً یکسانی ندارند. درحالی‌که تاریخ خرد به دنبال مسائل خاص و شنیدنی در تجربیات زندگی است، تاریخ زندگی روزمره سعی در تمرکز بر روی فعالیت‌های روزانه، ناآگاهانه و تکراری دارد. این رویکرد تلاش می‌کند تا با این تمرکز، به بازسازی روابط اجتماعی و مبادلات روزانه‌ای که به باور آن‌ها کلید فهم تحولات تاریخی است، بپردازد (Gregory, 1999, p. 103–104).

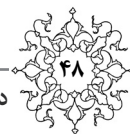
مکتب خاص آمریکایی یا فرانسوی دقیقاً در این مورد صحبت نمی‌کند، اما ناتالی زمین دیویس^۹، روبرت دارنتون^{۱۰} و تعداد دیگری از محققان آمریکایی، یک سری مطالعات بدیع در این زمینه انجام داده‌اند. به همین صورت مورخ فرانسوی، امانوئل لو لادروی^{۱۱} کسی است که بازسازی زندگی اجتماعی در روستایی در قرون وسطی، برای وی تبدیل به یک مدل از این سبک شده است (Le Roy Ladurie, 1978).

منتقدان تاریخ خرد و تاریخ زندگی روزمره

در مطالعات کلاسیک در کتاب *مونتایلو*^{۱۲} اثر لو لادروی و پنیر و کرم‌ها اثر کارلو گینزبرگ، هر دو نویسنده تأکید زیادی بر جزئیات بازپرسی‌های اعضای تفتیش عقاید از نقل‌قول‌های مردها در فرانسه و ایتالیا داشته‌اند. برخلاف معمول، خواندن این منابع با جزئیات پیش‌پافتاده و مستندات پراکنده کمک می‌کنند تا آنان به مسائل بزرگ‌تر تاریخی برسند، همان‌طور که در یک نگاه کلی‌تر، الگوهای فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی، مانند روابط پیچیده بین فرهنگ نخبگان و عوام نیز مشخص می‌شود. به‌عنوان یک اصل، تمرکز بر روی افرادی است که چند سند مکتوب از خود بر جای گذاشته‌اند. سایر اسناد مهم مورد استناد عبارت‌اند از: گزارش‌های رسمی پلیس و کلیسا، معلمان، پزشکان، بازرسان کارخانه‌ها، مکاتبات شخصی، سفرنامه‌ها، دفاتر ثبت کلیسا، وصیت‌نامه‌ها، اسناد رسمی و توافق‌نامه‌ها.

معمولاً استفاده هوشمندانه از این قبیل منابع، مورد ستایش دیگر محققان بوده است، اما از طرفی تأکید بر اسناد به‌جامانده از ثروتمندان و افراد قدرتمند و استفاده از آن‌ها برای فهم زندگی افراد فقیر و فرودست، همواره مورد نقد بوده است. برای مثال، بسیاری از این اسناد مانند سندهای

1. Carlo Ginzburg.
2. Giovanni Levi.
۳. بولونیا بزرگ‌ترین شهر و مرکز ناحیه امیلیا رومانیا و نیز استان بولونیا در شمال ایتالیا است.
۴. به زبان ایتالیایی به معنای یادداشت‌های تاریخی است.
5. Lutz Niethammer.
6. Alf Lüdtke.
7. Hans Medick.
8. journal Historische Anthropologie.
9. Natalie Zemon Davis.
10. Robert Darnton.
11. Emmanuel Le Roy Ladurie
12. Montaillou.

حقوقی که در پرونده دادگاه‌ها استفاده می‌شده، برای فریب و تحریف حقیقت بوده است. در این حالت مورخان نمی‌توانستند متوجه تمام حقیقت بشوند (Kuehn, 1989).

نقد محتاطانه و دقیق منابع احتمالاً پیچیده، تنها مختص به تاریخ خرد یا تاریخ زندگی روزمره نیست. همچنان طرفداران این رویکرد، مخصوصاً مورخان تاریخ خرد، بر خطرات بالقوه استفاده از اسنادی که در اصل به منظور انتقال اطلاعات بوده، واقفاند و می‌دانند که این کار در مقایسه با کار تحقیقاتی محقق بسیار متفاوت خواهد بود. به همین دلیل است که بسیاری از افراد، آگاهانه روش‌های تحقیق و تجزیه و تحلیل منابع را با خود روایت‌ها ترکیب می‌کنند. همان‌طوری که گینزبرگ و لوی نیز در این مورد توضیح می‌دهند، عوامل مداخله‌گر در تحقیق، مانند ابهام یا بدفهمی از منابع، همیشه در استفاده از منابع وجود داشته و جزئی ذاتی از تحقیق به‌شمار می‌رود. به همین ترتیب فرضیات، گمانه‌زنی‌ها، عدم اطمینان‌ها، همانند دیدگاه‌ها و نظریات دقیق محقق در روایت آورده می‌شوند (Levi, 1991, p. 106; Ginzburg, 1993, p. 22-23, 28). با مشخص شدن تکنیک‌ها، این افراد به‌نوعی اثر فاصله‌گذاری [برتولد] برشت را ایجاد کرده‌اند. در واقع آشنازدایی یا غیرمعمولی کردن چیزهای به ظاهر آشنا، یک فرم مناسب برای نمایش دادن پیچیدگی‌های زندگی روزانه ایجاد می‌کند (Highmore, 2002b, p. 21-23).

یکی از انتقادهای مهم دیگر این است که احتمال دارد مورخان منابع، افراد یا وقایع را به‌صورت آناکرونسیم^۲ یا بدون پیشینه تاریخی تفسیر کنند. استفاده از طبقه‌بندی‌ها و گفتمان مدرن برای توصیف و توضیح تجربیات گذشتگان (به‌جای تفسیر و توضیح در قالب گفتمان و اصطلاحات خودشان)، در واقع به‌نوعی تحمیل کردن احساسات زمان حال به گذشته است و این کار دارای خطرات بالقوه است؛ اما درهرحال این خطر فقط مختص انواع مختلف تاریخ مردم نیست. همچنان تفسیر رفتار گذشتگان و درک اعمال بازیگران تاریخ دارای دشواری‌های استراتژیک است (Bell, 2002, p. 271).

1. Estrangement.

۲. زمان‌پریشی یا نابهنگامی یعنی یک اندیشه یا رخداد در بستر زمانی یا مکانی خودش در نظر گرفته نشده و به جای آن در یک بستر زمانی دیگر تفسیر و به‌کار برده شود (گل‌پرور روزبهانی، ۱۳۹۵).

۳. سیلا و کاریید، دو هیولای دریایی از اساطیر یونان هستند؛ هیولاهایی که در کنار یکدیگر، تهدیدی جدی و غیرقابل‌اجتناب در مسیر عبور ملوانان به حساب می‌آمدند. سیلا در واقع صخره‌ای در سواحل ایتالیاست که روبه‌روی گرداب کاریید - که در سیسیل واقع است - قرار گرفته است (پلودن، ۱۳۵۱).

مورخان تاریخ خرد و تاریخ‌نگاران زندگی روزمره این ریسک را می‌پذیرند و به همین دلیل هم آنان برای خیال‌پردازی در مورد گذشته، تمرکز بر روی جزئیات زیبا و قلمداد کردن مردم عادی به‌عنوان قهرمانانی حماسی، فمینیست‌های اولیه و جنگجویان مستقل، مورد انتقاد قرار می‌گیرند. گروه دیگری هم آنان را به چشم‌پوشی از جرم‌هایی که توسط رژیم‌های فرودستی چون رایش سوم [یا آلمان نازی] انجام می‌شده و بزرگ‌نمایی احتمال مقاومت و عدم پیروی‌های این نوع رژیم‌ها، متهم می‌کنند (Lüdtke, 1995, p. 10-12).

تمام این مباحث توجهات را به یکی از بزرگ‌ترین بحث‌های فلسفی درباره تاریخ خرد و تاریخ زندگی روزمره، یعنی رابطه بین ساختار، عاملیت و جبر و اختیار جلب می‌کند. در واقع یکی از بزرگ‌ترین چالش‌ها عبور از سیلا^۳ یا نیروهای تاریخی (تعیین‌کننده رفتار افرادند و رمانتیزم خودمختارانه‌ای که توسط بازیگران رادیکال تاریخی رقم زده می‌شود) است (Gregory, 1999, p. 105).

بی‌اغراق، تحریف یا دست‌کم گرفتن قدرت عاملیت در جوامعی با سرکوب‌گری بالا یا جوامعی که از روش‌های اصلاح ناب سرکوب‌گری و نظارت به‌منظور حصول اطمینان از پیروی استفاده می‌کنند، وسعت ساختارهای بزرگ‌تر و نیروهای نهادی است که زندگی افراد عادی را شکل می‌دهد. همان‌طور که کارل مارکس در اثر مشهور خود با نام هیجدهم برومر لویی بناپارت (مارکس، ۱۸۵۲) آورده است که:

«آدمیان هستند که تاریخ خود را می‌سازند، ولی نه آن‌گونه که دلشان می‌خواهد، یا در شرایطی که خود انتخاب کرده باشند، بلکه در شرایط داده‌شده‌ای که میراث گذشته است و آنان به‌طور مستقیم با آن درگیرند» (مارکس، ۱۳۷۷).

مورخان زندگی روزمره تلاش دارند تا راه‌هایی که در آن پدیده‌های جمعی نتیجه عاملیت فردی و فعالیت‌های مردم عادی باشد را به‌نمایش بگذارند. سیستم‌هایی که احتمالاً بر دنیا حاکم هستند با زندگی روزمره ناسازگار نیستند، بلکه در سرتاسر آن وجود دارند؛ وجود نفس زندگی روزمره، بخش و جزئی از فرایندی است که طی آن ساختار و ایدئولوژی بازتولید شده و تغییر می‌کند. به عبارتی دیگر و از قرار معلوم، مردم عادی بیشترین مسئولیت را در ساختن اجتماع خود بر عهده دارند (Steege et al, 2008, p. 367–368, 372).

مطالعات محققان در باب زندگی روزمره در آلمان در دوره رایش سوم، در توصیف تناقضات، ابهامات و ابعاد تاریک رفتاری (Port, 2013) و دلیل آن، خیلی ماهرانه بوده است (Eley, 1989, p. 325). همچنین به روش‌هایی که ژرمن‌های عادی، با سیستم مخالفت کرده و اهداف خود را پیش می‌بردند و در عین حال از سیاست‌های تبعیض‌آمیز رژیم تبعیت کرده و از آن سود هم می‌بردند، اشاره کرده‌اند. آ. لوتکه^۱، به‌خوبی این‌گونه کارها، که هم شامل همراهی و هم مقاومت است را تفسیر کرده و آن را "Eigensinn" می‌نامد، واژه سختی که به راحتی ترجمه‌پذیر [به زبان انگلیسی] نیست، [واژه آلمانی است] و به‌طور دقیق نمی‌توان معنای آن را مشخص کرد (Bucur et al, 2009, p. 190). اما این کلمه توجهات را به استقلال ناچیز آورده و نشان می‌دهد که مردم عاری از قدرت و ضعیف، از آن بهره‌جسته و در همین حال به درستی بر روی ماهیت مبهم و چندلایه اکثر رفتارها متمرکز شده‌اند (Lüdtke, 1995).

این مورد هم به نوبه خود توجهاتی را به شیوه‌ای که در آن، زندگی روزمره از طرفی هم زمینه آموزش برای انواعی از هم‌نوایی^۲ ایجاد کرده و در همین حال ظرفیتی هم برای اجتناب از هم‌نوایی و فعالیت‌های اختلاف عقیده^۳ است، جلب می‌کند (Highmore, 2002b, p. 5). مورخان تاریخ زندگی روزمره و تاریخ خرد از زمانی که مطالعه موردی یا محلی در دهه ۱۹۶۰م. رایج شد، اغلب با انتقادهای دیگری هم روبه‌رو بوده‌اند؛ این انتقاد چنین است که: «واقعاً چقدر مطالعه یک فرد، جامعه یا یک اتفاق [خاص] می‌تواند نشانگر چیزی وسیع‌تر و بزرگ‌تر از خودش باشد»؟

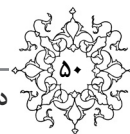
1. A. Lüdtke.

۲. به معنای لجاجت یا اصرار است.

3. Sliver of autonomy.

4. Conformity.

5. Nonconformity.

هر کدام از افراد، جوامع و وقایع تاریخی به نحوی منحصربه‌فرد هستند، اما از زمانی که روش‌های علوم اجتماعی و بینش تحقیقات تاریخی مورد استفاده بوده و همان‌طور که ادوارد هالت کار^۱ از آن در ابتدای دهه ۱۹۶۰م. برای تمرکز بیشتر بر علیت و تجزیه و تحلیل پیچیده تاریخی (در تضاد با روایت‌گری صرف) نام برد، معمولاً مورخان علاقه‌مندند تا تحلیلی کلی‌تر درباره مطالعات موشکافانه خود ارائه داده و آن را به رخدادها و تحولات کلان تاریخی ربط دهند.

مورخان تاریخ خرد از این چالش آزاددهنده، درباره کاهش افراطی گستره تحقیقاتشان و اصرارشان در مورد بستر تحقیق آگاه بوده‌اند. برخی از افراد هم نیاز به مقیاسی برای مقایسه را پذیرفته‌اند، در واقع بایستی مقیاسی باشد تا آنان یافته‌ها و نتایج کار خودشان را با مطالعات مشخص مشابه، مقایسه کنند. آن‌ها به درستی اصرار دارند که برخی مفاهیم فقط در سطح خرد است که کاملاً درک می‌شوند، اما برخی معتقدند همان موضوعات باید در سطح کلان مطرح شوند. برای نمونه ممکن است مؤسسات و نهادهای قدرت در دسته دوم مورد بحث قرار گرفته و دارای روابط صمیمی درون خانوادگی و سیالی هویت متعلق به دسته اول باشند. تمرکز بر روابط رسمی قدرت، نهادهای اجتماعی و سیاست‌های سطح بالا، معمولاً نمی‌تواند چرایی و چگونگی تشکیل یا تحولات این‌گونه مسائل را همان‌گونه که آنان انجام می‌دادند، توضیح دهد؛ این‌گونه مسائل، مدنظر مقامات و نخبگان قرار نداشته است. مانند تحقیق اخیر که از زندگی روزمره در بلوک شوروی منتشر شده است (Port, 2007). به عبارت دیگر میکروفیزیک قدرت^۲ این توانایی را دارد تا عملکرد نیروهای ساختاری کلان را مهار کند (Steege et al, 2008, p. 361).

در هر حال همچنان ادغام و ترکیب این دو سطح به صورت معنادار، تعیین حد واسط دوری و نزدیکی و مشخص کردن روابط علی و سببی، یکی از بزرگ‌ترین مشکلاتی است که مورخان تاریخ خرد و تاریخ‌نگاران زندگی روزمره با آن روبه‌رو هستند. این قیاس نقشه‌نگارانه [کار توگرافی] برای درک این نقطه نظر مفید است: «اگر شخصی می‌خواهد از یک شهر برود، خلاصت که نقشه ساخت [ساختمانی در شهر مبدأ را] به وی بدهند». نکته کلیدی این است که در چنین مثال خاصی، ما به کدام نقشه احتیاج داریم و چگونه نقشه‌های مرتبط با مقیاس متفاوت را می‌توان ترکیب کرد (Gregory, 1999, p. 109).

زیگفرید کراکائر^۳ معتقد بود که مارک بلوخ^۴ یکی از مؤسسان مکتب آنال، یک مدل معتبر را در کتاب دو جلدی خود با نام جامعه فتودال^۵ (۱۹۴۰-۱۹۳۹) ارائه داده است. در این مدل ارتباط مداوم و رفت‌وبرگشتی بین تاریخ خرد و تاریخ کلان، از نمای دور و نزدیک بررسی شده است (Levi, 1991, p. 27).

در پاسخ به مسئله معیار نماینده‌بودن، تاریخ‌نگاران خرد به‌طور مشخص مفهوم «استثناء نرمال»^۶ را که برای اولین بار توسط ادوارد وگرندی^۷ به کار برده شده بود، پذیرفته‌اند. در واقع این

1. E.H. Carr's.

۲. میکروفیزیک قدرت، میشل فوکو تعریف تازه‌ای از قدرت ارائه می‌دهد. در تعبیر وی قدرت چیزی نیست که در تصاحب فرد یا افراد خاصی قرار گیرد، بلکه همگی ما در خدمت قدرت هستیم و قدرت در همه جا وجود دارد. قدرت در خردترین اجزای جامعه و ظریف‌ترین روابط انسانی وجود دارد (حسین‌زاده راد، ۱۳۸۸).

3. Siegfried Kracauer.

4. Marc Bloch.

۵. این کتاب مهم سال‌ها پیش به فارسی

ترجمه و منتشر شده است (بلوخ، ۱۳۶۳).

6. Normal exception.

7. Edoardo Grendi.

مفهوم به انواعی از رفتارهای غیر نرمالی اطلاق می‌شود که هنجارهای غالب را به چالش می‌کشند و به همین دلیل هم ردپایی از آن‌ها در آرشیوها وجود دارد. آنان مرتب این نوع رفتارها را انجام می‌دهند و برخلاف هنجارهایی که برای افراد در قدرت و نخبگان نرمال محسوب می‌شود، برای مردم عادی و مخصوصاً افرادی که از لحاظ اقتصادی-اجتماعی حاشیه‌نشین جامعه هستند، چنین رفتارهایی کاملاً نرمال به حساب می‌آید. در واقع چنین فعالیت‌های خلاف عرفی، کاملاً بیانگر و مُعرف طبقه و محیط اجتماعی مردم عادی است (Muir, 1991, p. xiv)، البته توانایی اینکه در وهله اول چیزی را در زمره استثنای نرمال قرار دهند، منوط به داشتن درک اولیه از الگوهای فراتر است، که فقط با دانستن و داشتن دید کلان به‌دست می‌آید. تمرکز روی چیزهایی که نمی‌توانند در قالب چارچوب‌های کلی یا روایت‌ها قرار گیرند، مانع از جست‌وجوی مداوم برای وقایع عادی و قابل‌پیش‌بینی شده و با برجسته‌سازی پیچیدگی‌های تفاوت در واقعیت، از واقعاً واقعی یا [مطلب اصلی] را به نمایش می‌گذارد. در اصل این همان چیزی است که زندگی روزمره قصد دارد آن را روایت کند یا حداقل این مورد، یکی از ابعاد مهم آن تلقی می‌شود.

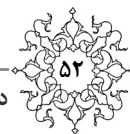
آینده تاریخ مردم

تاریخ زندگی روزمره و تاریخ خُرد محبوبیت زیادی در دهه ۱۹۸۰م. پیدا کرده بود. آن زمان تاریخ زندگی روزمره به‌عنوان مهم‌ترین حرکت جدید در تاریخ‌نگاری غرب آلمان شناخته می‌شد (Eley, 1989, p. 297) اما در اواخر دهه بعد، در کنار تاریخ اجتماعی به کلی و به شدت تحت‌الشعاع تاریخ فرهنگی جدید، که در ایالات متحده معروف شده بود، قرار گرفت. تاریخ فرهنگی جدید از اندیشه‌های پُست‌مدرنیسم و اصطلاح «انعطاف زبانی»^۲ [یا به نظر برخی مترجمان «چرخش زبانی»] الهام گرفته است.

به‌رغم تفاوت‌های مهم در روش‌ها، فرضیه‌ها و تأثیرات فکری، تمامی این رویکردهای جدید در یک چیز مشترک هستند. در واقع همه آن‌ها با نوع نگرش تاریخ‌نگاران قدیمی و تمرکز بیش از حد بر اتفاقات اصلی، افراد قدرتمند و نهادهای پررنگ اجتماعی و سپس هنگام ظهور تاریخ علوم اجتماعی با ساختار کهن (گوتیک) و نیروهای تاریخی نامحسوس در بینش ماتریالیستی از چگونگی کارکرد تاریخ، انتقاد دارند.

اگرچه تاریخ از پائین، تاریخ خُرد و تاریخ زندگی روزمره، دیگر مانند قبل محبوبیت ندارند، اما گزارش‌های ناشی از مرگ آن‌ها هم خیلی اغراق‌آمیز است (Steege et al, 2008, p. 358). تعدادی از مورخان اروپایی و آمریکایی همچنان در حال تولید نمونه‌های مهمی در این سبک بوده و بحث درباره درک تئوریک و سهم بالقوه آن را ادامه می‌دهند. برای مثال می‌توان به [مطالعاتی درباره] دولت‌های تشکیل‌دهنده بلوک سابق شوروی اشاره کرد. در این نمونه روابط پیچیده بین

1. New Cultural History.
2. Linguistic turn.

دولت و جامعه و تاریخ، بعد از ۱۹۴۵م. بررسی شده است. این مطالعه روش‌های مفیدی برای درک زندگی در پائین‌ترین سطوح را ارائه داده و کمک می‌کند تا مسیرها و روش‌های تحولاتی که از طریق بررسی صرف نهادهای اجتماعی، حزب‌ها و افراد عالی‌رتبه میسر نبوده، ممکن شود. این تحقیق به‌طور خلاصه نشان می‌دهد که حتی در رژیم‌هایی که روابط قدرت بین قانون‌گذاران و حکام کاملاً نامتقارن بوده است، توسعه و تحولات در سطح خرد می‌تواند تأثیر زیادی در سطح کلان داشته باشد.

واضح است که سیاست‌های معاصر می‌تواند بر اَشکال تاریخی که توسط یک نسل دنبال می‌شود و موضوع تحقیقاتی که موردعلاقه افراد آن عصر است، تأثیر به‌سزایی بگذارد. محبوبیت آنی و غیرمنتظره تاریخ از پائین در دهه ۱۹۶۰م، مخصوصاً تأکید آن بر مردم عادی، اعتراضات اجتماعی و رفتار توده‌ها کاملاً برگرفته از اَشفتگی‌های سیاسی، تحولات اجتماعی و فضای انتقادی آن دهه بود. تغییر حساسیت‌های سیاسی و سرخوردگی‌ها باعث تغییر اساسی در نگرش‌ها شد. نگاه‌ها از مسائل طبقه کارگر دچار دگرگونی شده و به موضوعاتی از قبیل زنان، اقلیت‌های قومی و مسئله استعمار معطوف گشت. همان‌طور که وندی گلدمن^۱ می‌گوید: «امروزه مورخان بیشتر به هویت، ملیت، قومیت، جهانی‌شدن و تاریخ‌های فراملیتی^۲ علاقه دارند که بازتابی از تمایلات جهان امروز است (Bucur et al, 2009, p. 199).

بی‌شک سیاست‌های توسعه نوین جهانی تحت‌تأثیر عمیق نهادهای جهانی مالی و ساختارهای فراتر از کنترل افراد عادی است، اما این امید وجود دارد که رخدادهایی چون بهار عربی در خاورمیانه و جنبش تسخیر در غرب، بار دیگر توجهات را به تاریخ مردم و جایگاه قدرت و عاملیت توده‌ها جلب کند.

واژه‌نامه:

فارسی	انگلیسی
زیر بنا	Base
هم‌نوایی	Conformity
معناسازی	Construction of meaning
اپیزودیک	Episodic
فاصله‌گذاری	Estrangement
سیالی هویت	Fluidity of identity
کلان‌روایت‌های پیشرفت	Grand narratives of progress
عاملیت فردی	Individual agency

1. Wendy Goldman.

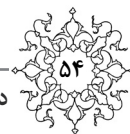
2. Transnational histories.

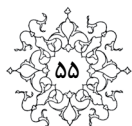
انگلیسی	فارسی
Iron cage of structure	قفس آهنی ساختار
Linguistic turn	انعطاف زبانی
Microhistory	تاریخ خرد
Modernist teleology	غایت‌شناسی مدرنیست
Neorealist	نئورئالیست
New cultural historians	تاریخ‌شناسان فرهنگی جدید
New Cultural History	تاریخ فرهنگی جدید
Nonconformity	اختلاف عقیده
Normal exception	استثناء نرمال
Normal people	مردم عادی
People's history	تاریخ مردم
Sliver of autonomy	استقلال ناچیز
Social production	تجربه جمعی
Superstructure	روبننا
Systematic	نظام‌مند
Thick description	توصیفات انبوه
Total history	تاریخ کلی (همه‌جانبه)
Transnational histories	تاریخ‌های فراملیتی

منابع (نویسنده):

- Bell, D.A (2002). Total history and microhistory: the French and Italian paradigms. In: Kramer, L; Maza, S (Eds.), *A Companion to Western Historical Thought*. Blackwell Publishers, Malden, MA and Oxford: 262–276.
- Brewer, J (2010). Microhistory and the histories of everyday life. *Cultural and Social History*, 7 (1): 87–109.
- Bucur, M; Gavrilova, R; Goldman, W; Healy, M; Lebow, K.;

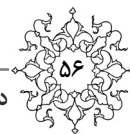

- Pittaway, M (2009). Six historians in search of Alltagsgeschichte. *Aspasia*, 3: 189–212.
- Darnton, R (1984). The Great Cat Massacre and Other Episodes in *French Cultural History*. Basic Books, New York.
  - Eley, G (1989). Labor history, social history, Alltagsgeschichte: experience, culture, and the politics of the everyday – a new direction for German social history. *The Journal of Modern History*, 61 (2): 297–343.
  - Eley, G (2005). *A Crooked Line: From Cultural History to the History of Society*. The University of Michigan Press, Ann Arbor, MI.
  - Ginzburg, C (1980). *The Cheese and the Worms: The Cosmos of a Sixteenth-Century Miller* (Anne Tedeschi, Trans.). The Johns Hopkins University Press, Baltimore, MD.
  - Ginzburg, C (1993). Microhistory: two or three things that I know about it. *Critical Inquiry*, 20 (1): 10–35.
  - Gregory, B (1999). Is small beautiful? Microhistory and the history of everyday life. *History and Theory*, 38 (1): 100–110.
  - Highmore, B (2002a). *Everyday Life and Cultural Theory: An Introduction*. Routledge, London and New York.
  - Highmore, B (2002b). Introduction: questioning everyday life. In: Highmore, B. (Ed.), *The Everyday Life Reader*. Routledge, London and New York: 1–34.
  - Hunt, L (1989). Introduction: history, culture, and text. In: Hunt, L. (Ed.), *The New Cultural History*. 1–22.
  - Kuehn, T (1989). Reading microhistory: the example of Giovanni and Lusanna. *The Journal of Modern History*, 61 (3): 512–534.
  - Le Roy Ladurie, E. (1978). *Montaillou. Cathars and Catholics in a French Village* (Barbara Bray, Trans.). Scolar, London: 1294–1324.
  - Lepore, J (2001). Historians who love too much: reflections on

- microhistory and biography. *The Journal of American History*, 88 (1): 129–144.
- Levi, G (1988). *Inheriting Power: The Story of an Exorcist* (L.G. Cochrane, Trans.). The University of Chicago Press, Chicago, IL.
  - Levi, G (1991). On microhistory. In: Burke, P. (Ed.), *New Perspectives on Historical Writing*. Polity Press, Cambridge: 93–113.
  - Lüdtke, A (1993). *Eigen-Sinn*. Fabrikalltag, Arbeitererfahrungen und Politik vom Kaiserreich bis in den Fascismus. Ergebnisse Verlag, Hamburg.
  - Lüdtke, A (1995). Introduction (W. Templer, Trans.). In: Lüdtke, A. (Ed.), *The History of Everyday Life: Reconstructing Historical Experiences and Ways of Life*. Princeton University Press, Princeton, NJ: 3–40.
  - Muir, E (1991). Introduction: observing trifles. In: Muir, E., Ruggiero, G. (Eds.), *Microhistory and the Lost Peoples of Europe*. The Johns Hopkins University Press, Baltimore and London: vii–xxviii.
  - Port, A.I (2007). *Conflict and Stability in the German Democratic Republic*. Cambridge University Press, Cambridge and New York.
  - Port, A.I (2013). East German workers and the “dark side” of Eigensinn: divisive shopfloor practices and the failed revolution of 17 June 1953. In: Berghoff, H., Balbier, U. (Eds.), *The East German Economy, 1945–2010: Falling Behind or Catching Up?* Cambridge University Press, Cambridge and New York: 111–128.
  - Revel, J (1995). Microanalysis and the construction of the social. In: Revel, J., Hunt, L. (Eds.), *Histories: French Constructions of the Past*. The New Press, New York: 492–502.
  - Rosenhaft, E (1987). History, anthropology, and the study of everyday life: a review article. *Comparative Studies in State and History*, 29 (1): 99–105.

- Sabean, D.W (1990). *Production, Property, and Family in Neckarhausen, 1700–1870*. Cambridge University Press, Cambridge and New York.
- Sabean, D.W (1998). *Kinship in Neckarhausen, 1700–1870*. Cambridge University Press, Cambridge and New York.
- Smith, H.W (2002). *The Butcher's Tale: Murder and Anti-Semitism in a German Town*. W.W. Norton & Co., New York.
- Steege, P., Bergerson, A.S., Healy, M., Swett, P.E (2008). The history of everyday life: a second chapter. *The Journal of Modern History*, 80 (2): 358–378.
- Thompson, E.P (1963). *The Making of the English Working Class*. Vintage Books, New York.
- Thompson, E.P (1971). The moral economy of the English crowd in the eighteenth century. *Past & Present* 50: 76–136.

سایت‌های مرتبط:

- www.microhistory.org – Microhistory.org
- www.microhistory.eu/bibliography.html – Microhistory.org Bibliography
- www.mulino.it/edizioni/riviste/issn/0301-6307 – il Mulino
- www.werkstattgeschichte.de – History Workshop

برای مطالعه بیشتر:

- Annales School;
- Anthropology and History;
- Boas, Franz (1858–1942);
- Cultural History;
- Ethnography;
- Everyday Life,
- Anthropology of;
- Family and Kinship, History of;
- Foucault, Michel (1926–84); Geertz, Clifford (1926–2006);

- Goffman, Erving (1922–1982);
- Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender, Queer: Bear and Leather Subcultures;
- Levi-Strauss, Claude (1908–2009);
- Life-style, History of the Concept;
- Materiality and Culture;
- Thick Description: Methodology.

منابع (مترجم):

- بلوخ، مارک (۱۳۶۳). *جامعه فتودالی*، ترجمه بهزاد باشی. تهران: انتشارات آگاه.
- تامسون، ادوارد پالمبر (۱۳۹۶). *تکوین طبقه کارگر در انگلستان*، ترجمه محمد مالجو. تهران: انتشارات آگاه.
- مارکس، کارل (۱۳۷۳). *هیجدهم برومر لویی بنایپارت*، ترجمه باقر پرهام. تهران: نشر مرکز.
- گل‌پرور روزبهانی، مهدی (۱۳۹۵). *زمان‌پریشی در تدوین تاریخ فلسفه. فلسفه، ۲: ۱۰۳-۱۲۳*.
- پلودن، لیدی؛ بریرلی، مولی؛ بریگ، آسا (۱۳۵۱). *اساطیر یونان*، ترجمه محمد نژد. تهران: پدیده.
- حسین‌زاده راد، کاوه (۱۳۸۸). *آیا مقاومت در برابر قدرت امکان‌پذیر است؟ تشریح علوم سیاسی دانشگاه تهران: ۱۱۹-۱۲۸*.
- Cole, Nicki Lisa (2019). How Sociologists Define Human Agency. In: thoughtco.com/agency-definition-3026036.
- The Editors of Encyclopaedia Britannica. (2011, Jan. 17). Blood libel. In: <https://www.britannica.com/topic/blood-libel>.

